

Det virkelige uvirkelige

Vi har lært om den i teorien. Vi har erfart den både som leger og privatpersoner. Vi kjenner prognoser og sannsynlige utfall. Likevel kommer den alltid overraskende og overrumplende: døden. Også de dødsfall som er såkalt forventet, dem vi tror vi har forberedt oss på, rasjonelt og medisinsk. Få har uttrykt dette mer konsist enn Jan Erik Vold i diktsamlingen *Hekt* fra 1966:

brått som et filmtriks / borte
ikke gått ut / av huset
ikke reist ut / av landet
er ikke mer

Charlotte Haug

Charlotte Haug
redaktør

Tidsskrift for Den norske legeforening

Legenes hus
Akersgata 2
Postboks 1152 Sentrum
0107 Oslo

Redaktør
Charlotte Haug

Medisinske redaktører
Are Brean
Michael Bretthauer
Odd Terje Brustugun
Trine B. Haugen
Åslaug Helland
Erlend Hem
Geir Jacobsen
Anne Kveim Lie
Siri Lunde
Preben Aavitsland

Redaksjonskomité
Guri Rørtveit (leder)
Lill-Tove Rasmussen Busund
Ola Dale
Karl Otto Nakken
Baard-Christian Schem
Annetine Staff
Terje Vigen
Marte Walstad

Faste medarbeidere
Anne Forus
Anne Langdalen
Guttorm Raknes
Jan Didrik Schjøtt
Kari Skinningsrud
Olav Spigset
Kari Tveito
Marit Tveito
Leiv Otto Watne
Ragnhild Ørstavik

Sentralbord 23 10 90 00
Redaksjon 23 10 90 50
Telefaks 23 10 90 40
www.tidsskriftet.no
E-post:
tidsskriftet@legeforeningen.no
nettredaksjonen@legeforeningen.no
annonser@legeforeningen.no

Redaksjonssjef
Anne Ringnes

Manuskriptredaktører
Åslaug Flo
Marit Fjellhaug Nylund
Raida Ødegaard

Bilredaktør
Anne Gitte Hertzberg

Redaksjonssekretærer
Jorunn B. Kvarme
Gunn Marit Seberg
Liv Thier

Nettredaksjonen
Nettredaktør Stine Bjerkestrand
Kari Ekelund
Eline Feiring
Ine E. Furulund
Gro Rabben
Tengel Sandtrø
Stein Runar Østigaard
Anne Aaby

Markedsseksjonen
Markedsjef Ellen Bye Knutsen
Anne-Britt Dahl
Karin Wallin
Mira Østbye

Ytterligere informasjon bakerst i bladet

«The Visible Human Project», foto U.S. National Library of Medicine, David T. Chen

«The Visible Human Project» – et etisk dilemma

5. august 1993 ble den dødsdømte fangen Joseph Paul Jernigan henrettet med en giftsprøyte i et fengsel i Texas. Jernigan var alkohol- og stoffmisbruker og ble i 1981 dømt til døden for å ha knivstukket og etterpå skutt den 75 år gamle vaktmannen Edward Hale som overrasket ham under et innbrudd. Etter at henrettelsen var fullbyrdet, ble kroppen delt i fire deler, støpt inn i gel, fryst ned og delt opp i 1 878 enmillimeter tykke skiver. Hver skive ble digitalt fotografert. Materialet ble gjort fritt tilgjengelig på nettet gjennom The National Library of Medicine i Maryland som «The Visible Human Project». Siden materialet ble gjort tilgjengelig, er mer enn 9 000 vitenskapelige artikler basert på prosjektet.

Ved Intervensjonssenteret, Rikshospitalet måtte vi våren 2008 vurdere de etiske sidene ved bruk av dette datasettet i forbindelse med et forskningsprosjekt. «The Visible Human Project» reiser følgende etiske spørsmål: Skal det «lønne seg» for samfunnet å henrette fanger? I dette tilfellet, skal henrettelser tjene forskningen? Kvalifiserer et samtykke til forskning fra en dødsdømt fange som et informert samtykke i forskningssammenheng? Dersom man som norsk lege støtter Norges prinsipielle motstand mot dødsstraff, er det allikevel legitimt å benytte data fra prosjektet i forskning?

«The Visible Human Project» har vist seg å være et svært verdifullt verktøy i medisinsk og teknologisk forskning. Kan det være derfor den etiske debatten har vært relativt nedtonet?

Bildet på forsiden viser den andre donoren til «The Visible Human Project», en 59 år gammel kvinne som døde av hjerteinfarkt. Hennes enkemann ønsket spesifikt at hun skulle bidra til prosjektet og ga sitt samtykke. Kvinnens identitet er forblitt anonym for offentligheten.

Erik Fosse
erik.fosse@medisin.uio.no
Intervensjonssenteret
Rikshospitalet

Erik Fosse sendte en henvendelse til Rådet for legeetikk vedrørende dette etiske dilemmaet. På side 529 kan du lese Rådets vurdering.